

**ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З
МЕНЕДЖМЕНТУ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАННЯ
ПРОБЛЕМАТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

*Федотова І.В., к.е.н., доцент,
Догадайло Я.В., к.е.н., доцент*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Головними причинами інтенсивного розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) є активізація руху громадських груп, посилення трудового та екологічного законодавства. Тому, усвідомлення необхідності підвищення соціальної відповідальності компаній і, як наслідок, перегляду основоположних принципів ведення бізнесу та менеджменту підкреслює значимість доведення ідей і принципів КСВ до студентів – майбутніх менеджерів, що будуть працювати у компаніях і вирішувати питання корпоративної соціальної діяльності.

Корпоративна соціальна відповідальність – це сукупність зобов'язань, що відповідає специфіці і рівню розвитку компанії, регулярно переглядається і динамічно змінюється, добровільно і погоджено виробляються за участю ключових зацікавлених сторін, які приймаються керівництвом компанії, з особливим урахуванням думок персоналу і акціонерів, які в основному виконуються за рахунок коштів компанії і націлених на реалізацію значущих внутрішніх і зовнішніх соціальних програм, результати яких сприяють розвитку компанії (зростання обсягів виробництва, підвищенні якості продукції та послуг та ін.), поліпшення репутації та іміджу, становленню корпоративної ідентичності, розвитку корпоративних брендів, а також розширенню конструктивних партнерських зв'язків з державою, діловими партнерами, місцевими громадами та громадськими організаціями [1].

У 1992 році на міжнародному саміті РІО, що проходив в Ріо-де-Жанейро, було прийнято міжурядове рішення про перегляд економічного розвитку. Саме з цього моменту починається переосмислення і кардинальна зміна освіти для управлінців. А на міжнародному саміті РІО+20 в 2012 року обговорювали тема інституційної бази для сталого розвитку, а також було поставлено питання про те, що якщо ми хочемо отримати відповідальних лідерів – потрібно готувати їх системно у вищих навчальних закладах.

У 2010 році було створено спеціальну організацію «Globally Responsible Leadership Initiative» (GRLI). Її засновники – найбільша в Європі мережева асоціація в області розвитку менеджменту European Foundation for Management Development (EFMD) і Глобальний договір ООН. GRLI – це співдружність компаній і бізнес-шкіл, зосереджених на розробці нового покоління відповідальних лідерів та керівників. GRLI також розглядає культурні зміни в організаціях: розвиток корпоративної культури і впровадження соціально відповідальних практик в стратегію, політику та процедури управління. Членами GRLI є великі компанії, серед яких Aviva, Daimler, IBM, Petrobras, і провідні бізнес-школи INSEAD, Cambridge та інші.

Більшість великих західних компаній вже сформували власні політики КСВ, а вивчення концепції корпоративної соціальної відповідальності увійшло в навчальні курси з корпоративного менеджменту провідних економічних вузів. Включення питань КСВ в навчальні дисципліни і програми, проведення досліджень в цій області розглядаються в якості однієї з обов'язкових умов міжнародної акредитації освітніх програм управлінського спрямування. Знайомство з практикою зарубіжних університетів свідчить про те, що вивчення питань КСВ

передбачено не тільки в рамках бізнес-освіти і програм МВА, а й в рамках всього спектра реалізованих освітніх програм [2].

Формування соціально відповідального мислення у студентів, майбутніх менеджерів – процес тривалий, що вимагає комплексного підходу, об'єднання зусиль викладачів загальнотеоретичних та професійно-орієнтованих управлінських дисциплін, зміщення акцентів у викладанні від орієнтації на досягнення максимальної економічної ефективності в сторону забезпечення екологічної, соціальної та економічної відповідальності підприємства перед основними стейкхолдерами.

Необхідність вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» при підготовці спеціалістів з менеджменту в Україні посилюється тією обставиною, що вітчизняне господарське середовище не пройшло у своєму історичному розвитку необхідних етапів, які у західному суспільстві призвели до усвідомлення важливості філософії соціальної відповідальності. Разом з тим, виникає потреба у формуванні національної моделі соціальної відповідальності.

На ринку праці фахівці з КСВ та сталого розвитку, незважаючи на відсутність цієї спеціальності в освітньому реєстрі, стають все більш затребуваними. Особливо це стосується великих компаній, яким часто доводиться самим навчати співробітників в цій області. Таким чином, студентам важливо отримувати досвід рішення проблем у сфері КСВ на прикладі реальних підприємств, для чого їм потрібно приймати участь у різних всеукраїнських конкурсах в сфері менеджменту та маркетингу. Наприклад, студенти кафедри управління та адміністрування ХНАДУ, що навчаються за спеціальністю «Менеджмент», у 2017 році приймали участь у двох всеукраїнських конкурсах, вирішуючи кейси компаній у сфері КСВ.

На конкурсі «Батл ВНЗ» (складова Міжнародного Форуму INNOVATION MARKET), що проходить у м. Київ, студенти отримали для

вирішення кейс підприємства ТОВ «ДеЛаМарк», яке випускає екологічну, здатну до біологічного розкладу продукцію, але має проблему з відсутності екологічної тари. Тому метою кейса було запропонувати альтернативні варіанти використання пластика для зберігання та транспортування мийних засобів, а також мотивація українців сортувати сміття та розробка схеми організації роздільного сміття з використанням кращих світових практик.

Інший конкурс «SDG in Ukraine: Look of New Generation (Цілі сталого розвитку в Україні: погляд нового покоління)» також проходить у м. Київ, і головним партнером конкурсу виступає ТОВ «АГРОТЕХСОЮЗ». Співорганізаторами конкурсу є Глобальний договір ООН в Україні, Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес освіти, Київська Бізнес Школа, Академія праці, соціальних відносин і туризму. Завдання від компанії ТОВ «АГРОТЕХСОЮЗ» полягло у розробці стратегії КСВ на 3 роки.

Узагальнення досвіду інтеграції проблематики КСВ в освітні програми ВНЗ свідчить про наявність організаційних та методичних проблем, вирішення яких передбачає об'єднання зусиль не тільки викладачів ВНЗ, а й бізнес-співтовариств.

Література:

1. Курицько Р. Осваиваем КСО: просто о сложном / Ростислав Курицько – К.: Издательство «Журнал «Радуга», 2011. – 204 с.
2. Канаева О.А. Корпоративная социальная ответственность: проблемы интеграции в образовательные программы подготовки экономистов / О.А. Канаева // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2012. – Вып.3 (Сер.5). – С. 157-171.
3. Бараблина С.В. Социальная ответственность: роль высших учебных заведений / С.В. Бараблина, Л.Л. Мехришвили // Вестник международных организаций. – 2012. – №1 (36). – С. 203-218.